

Grote gezinnen

Gezinnen met drie of meer kinderen komen vaker voor in landelijke gebieden. Er zijn echter ook opvallende uitzonderingen, zoals het westelijk deel van Noord-Brabant, Limburg en Oost-Groningen.

Een eeuw geleden kwamen gezinnen die we tegenwoordig groot noemen, met drie of meer kinderen, veel vaker voor dan tegenwoordig. Gemiddeld kregen vrouwen in die tijd ruim drie kinderen. Dit gemiddelde verhult echter een relatief grote variatie in het kindertal van vrouwen: velen bleven immers hun leven lang ongehuwd en kregen, gezien de destijds geldende fatsoensnormen, dan ook geen kinderen.

De geboortedaling die kort voor het begin van de twintigste eeuw was begonnen, nam vrijwel de gehele afgelopen eeuw in beslag, slechts onderbroken door de naoorlogse geboortegolf. In de tweede helft van de twintigste eeuw werd het gezin met twee kinderen geleidelijk de norm. Uiteraard ging dit ten koste van het iets grotere gezin. Van de vrouwen geboren in 1935 kreeg bijna de helft drie of meer kinderen, van de vrouwen die tien jaar later werden geboren nog maar een kwart. Ook in de toekomst zal slechts een minderheid kiezen voor het grotere gezin. Slechts één op de vijf jonge vrouwen verwacht namelijk drie of meer kinderen te krijgen.

Drie-kindgezin

De soms geopperde veronderstelling dat het drie-kindgezin weer aan populariteit zou winnen, geldt mogelijk voor enkele relatief kleine groepen met specifieke kenmerken. In zijn algemeenheid is er geen sprake van een dergelijke trend. Weliswaar is het percentage vrouwen dat drie kinderen krijgt een aantal jaren geleden toegenomen, maar deze stijging is inmiddels al weer ten einde. Na een halvering in de jaren zeventig, van ruim 40 naar 20 procent, steeg dit aandeel in de jaren tachtig weer tot een kwart. De jaren negentig lieten weer een daling zien.

Het wat grotere gezin komt nog wel relatief veel voor onder vrouwen van Marokkaanse of Turkse origine. In de afgelopen jaren is het

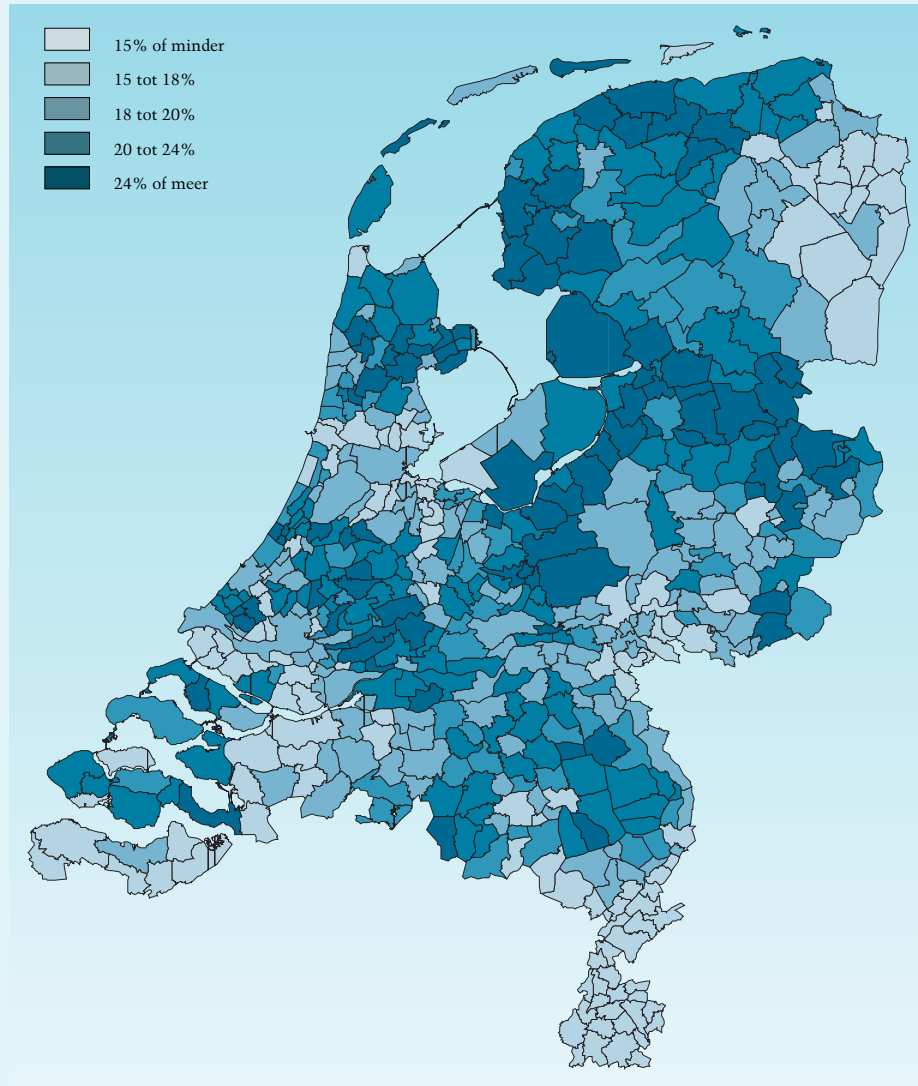
doorsnee gezin van deze vrouwen wel steeds kleiner geworden. Hoewel de verschillen nog groot zijn, gaan ze wat betreft hun kindertal steeds meer op autochtone vrouwen lijken. Het gemiddelde Marokkaanse gezin met een moeder geboren in 1945 telt bijna zes kinderen, tegen vier kinderen als de moeder in 1960 geboren is. Marokkaanse vrouwen blijven vaker dan voorheen kinderloos, en als ze wél kinderen krijgen zijn het er minder dan vroeger. Bij Turkse vrouwen is het patroon anders: vrijwel elke Turkse vrouw wordt moeder en krijgt ook een tweede kind, maar derde en volgende kinderen worden steeds minder vaak geboren.

Gereformeerde gezinnen

Onder autochtone vrouwen zijn het vooral de trouwe kerkgangers, en onder hen vooral de gereformeerden, die kiezen voor het grotere gezin. Bijna de helft van de jonge gereformeerde vrouwen die regelmatig naar de kerk gaan, verwacht drie of meer kinderen te krijgen. Vrouwen die zichzelf tot een kerkelijke gezindte rekenen maar zelden of nooit naar de kerk gaan, lijken wat betreft hun verwachting sterk op vrouwen zonder kerkelijke gezindte. De sterke daling van het aantal grote gezinnen in de jaren zeventig hangt onder meer samen met de afnemende omvang van de groep kerkelijken en met een gedragsverandering onder de gereformeerden. Ook onder hoog opgeleide vrouwen die al dan niet gehuwd samenwonen en zijn geboren na 1954, komt een gezin met drie of meer kinderen iets vaker voor. De verschillen tussen de opleidingsniveaus zijn echter niet groot. In de meer stedelijke gebieden komen grotere gezinnen relatief minder vaak voor, ondanks de bovengemiddelde aanwezigheid van gezinnen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond. ◀

Joop Garssen en Arie de Graaf

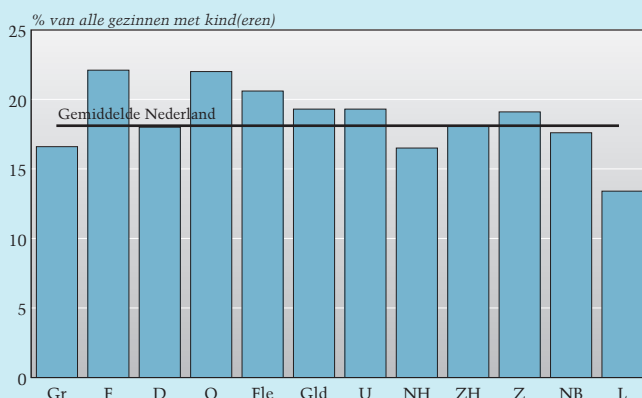
Gezinnen met drie of meer kinderen, als percentage van alle gezinnen met kind(eren), 2000

Het relatief grote gezin komt bovengemiddeld vaak voor op de Veluwe en in het noorden van Overijssel. Dit is het noordelijke deel van de Bible Belt, een gebied dat zich tot aan de Zeeuwse eilanden uitstrekt. Een aantal andere landelijke gebieden waar het relatief grote gezin ook bovengemiddeld vaak voorkomt, zijn de kop van Noord-Holland, Friesland, het noorden van Groningen, het noordoosten van Overijssel, het Groene Hart en het grensgebied van Noord-Brabant en Limburg. Opvallend ondervertegenwoordigd is het grotere gezin daarentegen in enkele andere landelijke gebieden, zoals Oost-Groningen en het westelijke deel van Noord-Brabant.

Gezinnen met drie of meer kinderen

naar provincie

naar stedelijkheid

